

Hifiki-kevätkonferenssin 20.–21.4. abstraktit aakkosjärjestyksessä

Tiia Annala

Filosofian maisteriohjelma

”Kipu ei ole koskaan vain kipua” – filosofinen fenomenologinen katsaus pitkittyneeseen kipuun

Tämä esitelmä perustuu filosofian pro gradu -tutkielmaani, jossa tutkin miten pitkittyntä kipua voidaan teoreettisesti jäsentää fenomenologisten käsitteiden avulla.

Väitän, että kipu on aina paljon muutakin kuin ”vain kipua” erityisesti pitkään jatkuvan epämiellyttävän ja kivuliaan kehollisen tunnekokemuksen kohdalla. Opinnäytetyöni taustalla vaikuttaa husserlilainen fenomenologia sekä Saulius Geniusaksen teos *The Phenomenology of Pain* (2020). Pro gradu -työ on filosofialle tyypillisesti teoreettinen, mutta monimenetelmätutkimuksellisesti sisältää empiirisiä kvalitatiivisia vertaisarvioituja julkaisuja, joissa pitkäjaksoista kipua kokevien ihmisten omat äänet ja kokemukset tulevat esiin.

Tässä opiskelijakonferenssin esitelmässä esittelen lyhyesti opinnäytetyöhön pohjaten pitkittyneen kivun **depersonalisoivan** ja **repersonalisoivan** ominaisuuden. Argumentoin, että koska kipututkimukseen liittyvä ihmisläheinen tutkimus on osaltaan usein kivun kärsimyksellisyyteen keskittyvää, juuri kivun persoonaa uudelleen muokkaava kokemuksellisuus (repersonalisaatio) voisi laajentaa hedelmällisesti ymmärrystämme kipukokemusten elämää vaikuttavista mekanismeista. Kun pitkittyneen kivun kokemuksellisuus erotetaan yleensä välttämättömästi siihen liittyvästä kärsimyksestä, voimme huomata sen muita ulottuvuuksia kuten muutoksia suhteissa itseen/minään, omaan elettyyn ruumiiseen, muihin ihmisiin ja maailmaan. Esitän, että näkökulmani voisi olla hyödyllinen niin kasvavan kipututkimuksen kentän osalta kuin erityisesti potilastyössäkin.

Avainsanat: kivun filosofia, kivun fenomenologia, pitkittynyt kipu, depersonalisaatio, repersonalisaatio

Erika Hautala
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Tokiosta Moriokaan – liminaalisuus Kotaro Isakan teoksessa *Bullet Train*

Esittelen konferenssissa työn alla olevaa kandidaatintutkielmaani liminaalisuudesta Kotaro Isakan teoksessa *Bullet Train* (2021, Maria Bitoru, 2010, kään. Malissa, Sam). Tarkastelen liminaalisuutta keinona kommentoida yhteiskunnan rakenteita henkilöhahmojen narratiivien kautta.

Teoksessa on viiden henkilöhahmon yhteenkietoutuva tarina, joka sitoutuu yhdeksi yhden luotijunamatkan aikana Tokiosta Moriokaan. Kirjallisuustieteessä liminaalisuutta voidaan tutkia monesta eri näkökulmasta, esimerkiksi välitilakertomuksina elämän ja kuoleman välissä. *Bullet Train* teoksena hahmottuu liminaaliseksi junan, matkustamisen ja henkilöhahmojen maailmojen kautta. Jokainen on junassa tietystä syystä, ja jokainen suhtautuu lähestyvään päätepysäkkiin, postliminaaliin, eri tavalla. Tutkielmassani pyrin keskittymään hahmojen liminaalisen tilan suhteeseen ja merkitykseen tarinan kulussa. Käsitelen tutkimuksessani liminaalisuutta enemmän tarinan rakennusaineena, kuin fyysisenä, konkreettisena paikkana. Pääfokus on henkilöhahmojen henkilökohtaisissa välitiloissa ja lähtökohtaisesti liminaalisissa olemuksissa.

Liminaalisuus on alun alkaen antropologinen käsite, joka on peräisin Arnold van Gennepin tutkimuksista. Kirjassaan *The Rites of Passage* (Les rites de passage, 1909) van Gennep esittelee liminaalisuuden konseptin, jota Victor Turner on myöhemmin jatkokäsitellyt useissa eri teoksissaan (esim. *The Ritual Process*, 1969 ja *Forest of Symbols: Aspects of Ndembu Ritual*, 1967). Turnerin jatkotutkimukset ovat laajentaneet van Gennepin liminaalisuuden käsitettä. Myös esimerkiksi Keskitalo (2015) on Pro gradu -tutkielmassaan tarkastellut liminaalisuutta subjektin kautta. Hän tutkielmassaan esimerkiksi kertoo, miten yhteiskunnan tai yhteisön ulkopuolelle jääneet yksilöt voivat lähtökohtaisesti olla liminaalisia tai liminaalitulassa.

Avainsanat: liminaalisuus, japanilainen kirjallisuus, yhteiskuntakritiikki, 2010-luku

Viitattu kirjallisuus:

Keskitalo, Marjo, 2015. ”En minä täällä haluaisi olla” Liminaalisuus subjektin kriisin ilmentäjänä Essi Kummun romaanissa Karhun kuolema. Pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto.

Auli Hirvonen

Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Kun paratiisi ei aukea: Anaïs Ninin ”Lilith”-novellin intertekstuaalisuus ja modernismin lajikonventiot vanhan Lilith-myytin feministisen uudelleen kuvittelun rikastajina

Esitelmässä käsitellään Anaïs Ninin ”Lilith”-novellin intertekstuaalisuutta ja sitä, millä tavoilla modernismin lajikonventiot toimivat novellissa vanhan Lilith-myytin uudelleen kuvittelun rikastajina. Esitelmän aineistona toimii Anaïs Ninin *Erotica* (1970) -novellikokoelmaan kuuluva ”Lilith”-novelli.

Novellin intertekstuaalisuutta käsitellään esitelmässä Julia Kristevan tekstien välisen dialogisuuden teorian kautta. Novellissa esiintyvää epifaniaa käsitellään Viorica Patean, Morris Bejan ja Irene Hendryn teorioiden kautta. Novellissa esiintyvää epifanian jälkeistä hypoteettista kuvittelua heijastetaan Laura Karttusen väitöskirjan pääväittämään. Novellin sisältämää minuuden moninaisuutta ja tietoisuuden jakaantuneisuutta käsitellään José Angel García Landan modernismia käsittelevän teoria-aineiston kautta. Novellia heijastellaan myös Charles E. Mayn ajatteluun, joka yhdistää novelleja tinkimättömään yhteisöstä etäännyneisyyteen. Novellin modernistisia piirteitä käsitellään myös Viorica Patean teorian kautta.

Novelli sisältää ainakin yhden varman raamatullisen intertekstuaalisen viittauksen sekä muita mahdollisia intertekstuaalisia viittauksia. Raamatun Lilith on jäänyt litteäksi hahmoksi, joten aineiston läpikäymisen lopputulemana voidaan esittää, että Lilith-novellin modernistisiin lajikonventioihin kuuluvat henkilön mielensisäiseen maailmaan uppoutuminen, hypoteettinen kuvittelu ja epifania edesauttavat Lilithin hahmon kirjallista pyöreäytymistä. Nämä piirteet rekonstruoivat litteäksi hahmoksi jäänyttä Raamatun Lilithiä antaen lukijalle avaimet modernin Lilithin sisäisen maailman ymmärtämiseen.

Avainsanat: Lilith, intertekstuaalisuus, modernismi, novelli

Thomas Joyce
History/Politics

The Interplay Between Religion and Leprosy in Medieval England

Research question – ‘What role did religion play in understanding Leprosy and the treatment of Lepers in medieval England? (11th century to 15th century)’.

In this presentation I will be asking the question ‘What role did religion play in understanding Leprosy and the treatment of Lepers in medieval England?’ I will start by defining what Leprosy is understood to be now (Hansen’s Disease) and how it was understood to be in medieval England. My perspective will be one from Disability History in which I will emphasise the agency of Lepers in medieval England. Since the late 20th century this perspective has become more common as historical analysis has become more focussed on the sub-altern and those previously without a voice. Previous histories regarding Leprosy in medieval England, particularly those from the 19th century gave Lepers and, more generally, people with an impairment very little agency and emphasised their ostracization. I will refer to biblical verses that mention leprosy that produced different judgements of people with ‘Leprosy’. I will also refer to the scientific knowledge of Leprosy at the time, and the development of knowledge that occurred throughout the period. I will argue that medical theories such as Humour Theory and Contagion Theory as well religious beliefs about Leprosy created a complex societal reaction to Lepers and Leprosy. As a result, there was no single treatment or general opinion on Lepers. Alas, Lepers were a stigmatised group throughout the medieval period in England and were often ostracised from society but were still able to make personal choices about their lives and were not always viewed in a malign way.

Oula Juutilainen
Historian tutkinto-ohjelma

Ammattilaiset, amatöörit, taiteellisuus. Valokuvaajat ja tunteet 1900-luvun alun aikakauslehdissä

Kuinka käsitykset amatööreistä, ammattilaisuudesta ja valokuvien taiteellisuudesta kehittyivät vuorovaikutuksessa toisiinsa? Entä mitä keskusteluissa ilmenevät tunteet kertovat muotoutuvasta alasta? Esimerkkinä kirjoittelu 1900-luvun alkuvuosikymmenien valokuvaajien aikakauslehdissä. Esitelmäni koskee tutkimukseni alustavia havaintoja.

Valokuvaajien aikakauslehdissä 1900-luvun alusta ainakin 1930-luvulle käytiin nykynäkökulmasta kummallisia keskusteluja, jotka saivat ajoittain kiihkeitäkin tunteellisia piirteitä. Amatööriys yhdistettiin taiteellisuuteen ja taitoon luoda onnistuneita valokuvia. Ammattilaiset taas saatettiin nähdä stereotyyppisesti taitamattomina tai hengettömien visiittikorttien tehtailijoina.

Vuoden 1897 jälkeen Suomessa levinnyt piktorialistien käsitys valokuvasta yhdistyi kuvaustekniikkaa ja osaamista korostaneeseen tapaan. 1800-luvun lopulle valokuvausta pidettiin lähes yksinomaan taiteen vastakohtana ja taiteen luomista valokuvaamalla miltei mahdottomana. Varhaiset piktorialistit, valokuvataiteilijat, jollaisiksi kauden taitavimpia ja uutterimpia amatöörejä voisi nykyään pitää, pyrkivät 1900-luvun alkuvuosina mukautumaan taidepiireissä jo hyväksytyihin ja olemassa oleviin taiteellisiin arvoihin. Samalla piktorialistit tekivät pesäeroa kuvien teknistä toteutusta painottaviin valokuvaajiin ja tapoihin, jolloin taiteellisuuden käsitteestä tuli eronteon väline. Tämä yhdistyi jo ainakin 1800-luvun lopulta käytyihin keskusteluihin amatööri- ja ammattivalokuvaajien eroista ja johti lopulta osapuolten välisiin välienselvittelyihin myös alan aikakauslehdissä.

Lehdissä käytiin valokuvaajien itseymmärryksen ja uuden taiteenalan muodostuvien normien kannalta tärkeää keskustelua, jonka ilmenemismuotoja olivat lehtiin lähetetyt, niissä julkaistut kirjeet, mielipidekirjoitukset, vastineet ja lehtien toimitusten omat kirjoitukset sekä myös lehdissä siteeratut esitelmät valokuvausklubien kokouksista. Tutkimusaineistoni pääosa koostuu näistä kirjoituksista, joita pyrin ymmärtämään yhdistelemällä, jos mahdollista, vertailevaa lähilukua ja diskurssianalyysia, havainnoimalla keskusteluissa ilmeneviä kehyksiä (Goffman) sekä kiinnittämällä erityistä huomiota tunne- tai affektiivisiin tyyleihin (esim. Gammerl, Reddy, Stearns). Tutkimukseni on vasta alkutekijöissään, joten sen lopullinen muoto ja metodiset valinnat tarkentuvat vasta myöhemmin.

Avainsanat: piktorialismi, tunteet, Suomi, 1900-luku.

Julia Karjalainen
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Kasvikuvaus 2010- ja 2020-luvuilla ilmestyneissä kotimaisissa lasten kuvatietokirjoissa

Esitelmä perustuu tekeillä olevaan pro gradu -tutkielmaani, joka tarkastelee lasten tarinallisten kuvatietokirjojen kasvikuvausta. Tutkielmani tutkimuskysymykset ovat seuraavat: Kuinka tarinallisista kuvatietokirjoista koostuva kohdeaineisto kuvailee kasveja ja välittää tietoa niistä? Millaisia merkityksiä kasveihin liitetään? Vahvistavatko teoksissa olevat kuvaukset käsitystä kasveista merkityksellisenä lajina muiden elävien lajien rinnalla? Tämän lisäksi keskityn esitelmässäni lyhyesti myös lasten tarinallisten kuvatietokirjojen lajiin pohtimalla esimerkiksi sen keinoja välittää informaatiota, ja kohdeaineistosta valittujen esimerkkien kautta pyrin havainnollistamaan lastenkirjallisuuden esityksiä kasveista.

Tutkimukseni teoreettinen tausta nojaa kriittiseen kasvitutkimukseen ja ekokritiikkiin. Näiden avulla tarkastelen kohdeteosten tapoja ymmärtää kasvit sekä laajemmin sitä, millaisia suhtautumistapoja luontoon teoksissa kuvataan. Teoriasuuntaukset tarkastelevat hyvin läheisiä kysymyksiä, mutta kirjallisuudentutkimuksen kontekstissa niiden väliseksi eroksi käsitän itse sen, että kriittinen kasvitutkimus keskittyy spesifimmin kirjallisuuden kasvikuvausten tarkasteluun, ja ekokritiikki taas tutkii laajemmin kirjallisuuden ja luontoympäristön suhdetta.

Kohdeaineiston muodostavat Marjo Nygårdin teos *Kaikessa on itua – Siilin puutarhassa* (2017), Reetta Niemelän kirjoittama ja Sanna Pelliccionin kuvittama *Nähdään majalla, kasviagentit* (2018) sekä Laura Ertimon kirjoittama ja Sanna Pelliccionin kuvittama *Kiivetään puuhun – Matkataan kasvien kyydissä* (2022). Kasveja kuvataan teoksissa eri näkökulmista, mutta jokaisessa keskiössä ovat kasvien elämä sekä kasvien ja muiden eliöiden väliset suhteet.

Koska tarinallisuutta hyödyntävien tietokirjojen pyrkimyksenä usein on tutustuttaa lukija aiheeseen tarinan sekä faktan avulla, hypoteesini on, että kohdeteoksissa kasvikuvaus tapahtuu tekstissä ja kuvituksessa olevan tarinallisuuden sekä informaation yhteistyönä. Osa kasveista esitetään siis tosielämän kasvien kaltaisesti, mutta niihin on saatettu liittää myös erilaisia fiktiivisiä ominaisuuksia.

Lisäksi koska kohdeteosten tavoitteena on välittää tietoa kasvien elämänmuodoista ja monipuolisuudesta, oletan kasveihin liitettävien merkitysten olevan ainakin pääsääntöisesti myönteisiä.

Asiasanat: kasvikuvaus, lastenkirjallisuus, kuvatietokirjat

Susan Kiiski-Seiskari
Historian tutkinto-ohjelma, maisteriopinnot

Tukholman kehruhuoneeseen tuomittujen suomalaistaustaisten naisten kokemushorisontti 1780-luvulla

Tukholman kehruhuoneeseen lähetettiin vakavasta rikoksesta tuomittuja suomalaistaustaisia naisvankeja 1780-luvulla. Esitelmässäni tarkastelen, minkälaista kokemusta kehruhuoneympäristö sääntöineen ja tiloineen rakensi. Pyrin valottamaan kehruhuoneen arjessa olevia rajoitteita ja mahdollisuuksia naisvankien työnteon kautta. Lisäksi selvitän, minkälaisia keinoja naisvangeilla oli selvitä ankarissa olosuhteissa.

Esitelmäni päätutkimusaineisto koostuu Ruotsin Valtionarkiston alkuperäisaineistosta, kuten vankilistoista, Tukholman kamarikollegion Långholmenin kehruhuoneen pää- kuitti- ja tositekirjoista sekä vankeudenhoitoa koskevasta aihekokoelmasta.

Vankilakokemukseen liittyvä teoreettisuus koostuu esitelmässäni kokemuksen tunneteorioiden käsitteistä, yhteisöllisyydestä ja tilasta, joita peilataan 1700-luvun lopun vankilan arjessa esiintyviä rakenteita vasten. Näiden lähtökohtien pohjalta tutkimuskysymyksiksi muodostuu, minkälaista kokemushorisonttia ja kokemusta kehruhuoneympäristö sääntöineen ja tiloineen rakensi. Lisäksi käsittelen arkea ja sen merkitystä, kuten minkälaista kokemusta tila tuotti kokemusyhteisöilleen?

Esitelmässä käsitellään myös, millä tavoin kokemusyhteisön toimijuus kokemuksen tuottamuksessa näkyi? Kehruuhuone tuotti Tukholmaan vuosina 1780–1789 lähetetyille 68 elinkautis- ja määräaikaistuomitulle suomalaistaustaiselle naisvangille moniarvoista kokemusta. Kokemus jakautui tilan ja materiaalisuuden kautta aistittaviin fyysisiin kokemuksiin, kuten kipuun ja nälkään sekä toisaalta myös kokemusyhteisön kautta saavutettaviin jaettuihin henkisiin ja sosiaalisiin tunnekokemuksiin, kuten toivoon ja pelkoon. Tietyt ominaisuudet, kuten nuoruus, terveys sekä kyky sopeutua, työskennellä ahkerasti, liittoutua ja ystäväystyä sekä vankien että esivallan kanssa, olivat hyödyksi kehruhuoneolosuhteissa.

Avainsanat: 1700-luku, kehruhuone, kokemushorisontti, kokemusyhteisö, toimijuus

Panu Kivistö
Historian tutkinto-ohjelma

Itävallan kielteinen ydinvoimapäätös 1978 – mitä ajankohtaisia ilmiöitä voimme tunnistaa sen taustatekijöistä?

Itävalta hylkäsi ydinenergian kaupallisen hyödyntämisen vuonna 1978 niukalla 0,4 prosenttiyksikön enemmistöllä, ja päätös on sittemmin pitänyt. Päätöstä edelsi kiivas julkinen väittely ydinenergian mahdollisista hyödyistä ja haitoista, ja osa käytetyistä argumenteista voidaan nähdä relevanteiksi edelleen. Käsittelen esitelmässäni, mitä 2020-luvulla ajankohtaisiksi koettavia ilmiöitä ja asenteita on tunnistettavissa Itävallan kansanäänestyksen alla vallinneista mielialoista? Näihin voidaan lukea erilaiset salaliittoteoriat, joiden muistamme nostaneen päätään koronapandemian tiimoilta. Myös pelko joutua riippuvaiseksi silloisen itäblokin tuottamasta energiasta on tunnistettu 1970-luvulla sanankääntein, jotka resonoivat suoraan meidän ajassamme.

Tutkin aihetta kandidaatintutkielmassani Causal Layered Analysis -menetelmän (CLA) avulla. CLA on paremmin tunnettu tulevaisuudentutkimuksessa, mutta tietyllä tavalla käytettynä se soveltuu myös menneiden ilmiöiden tutkimiseen. Menneisyyttä tutkiessa sen avulla ei pyritä tietenkään ennakoimaan tulevaa, vaan painopiste on erilaisten mielikuvien kartoittamisessa jonkun asian suhteen, joka on ollut tutkittavalle kohteelle silloista tulevaisuutta. CLA:n avulla nämä toiveet, pelot ja odotukset voidaan yhdistää ja tarinallistaa, jolloin saadaan luotua koottuja malleja mielikuvista. Näitä malleja kutsun tilannekuviksi. CLA:n avulla saamiani tuloksia sovelsin edelleen niin sanotun Polakin analyysin avulla. Esityksessäni kerron seikkaperäisemmin, miten edellinen tutkimuksellisesta näkökulmasta tapahtuu.

Kandidaatintutkielmani lähdeaineistona toimivat itävaltalaiset sanomalehdet marraskuulta 1978. Hyödynnän samaa lähdeainestoa myös konferenssiesitelmässäni, jossa tarkastelen asiaa pikemminkin nykypäivän kontekstissa. Kandidaatintutkielman tutkimuskysymys kuului ”Millainen mieliala oli vallalla ihmisten mielissä, jotka kansanäänestyksen alla Itävallassa marraskuun alussa 1978 viestivät äänestävänsä ydinvoimaa vastaan?” Sain vastaukseksi tuloksen pessimistinen.

Avainsanat: ydinvoima, Itävalta, CLA, mielialat, Venäjä.

Nina Koivisto
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Käsikirja ulottuvuuksien väliseen matkailuun

Tässä esitelmässäni käsittelen mahdollisia intertekstuaalisia yhteyksiä kahden novellin, Lucinda Berlinin (1977, 2017) *A Manual For Cleaning Women*in, ja Alice Munron (2009) *Dimensions*in, välillä. Käsittelen myös novelleja epifanian käsitteen kehyksen kautta, sillä näissä kahdessa novellissa esiintyy mielestäni erityisiä, sisäisen kokemuksen sijasta ulkoisen tekemisen ja konkretian kautta hahmottuvia epifanioita. Millaisia teemoja ja niitä rakentavia motiiveja Berlinin ja Munron novelleissa on, jotka voisivat viitata intertekstuaalisuuteen ja miten näissä novelleissa kuvataan epifaniaa?

Tarkastelen *Dimensions*in ja *A Manual For Cleaning Women*in välistä suhdetta myös käyttäen apunani Corinne Bigotin (2017) näkemystä Munron omien tekstien sisäisestä intertekstuaalisuudesta, niin kutsutuista ”haamutarinoista”. Hyödynnän esitelmässäni postmodernistiseksi luokiteltavien piirteiden esiintymistä etenkin *A Manual For Cleaning Women*in analyysissä. Sisältääkö *A Manual For Cleaning Women* sellaisia kirjallisia piirteitä, jotka voidaan luokitella epifaniaksi?

Vertailen myös *A Manual For Cleaning Women*in ja *Dimensions*in kerrontaa, tutkien millaisia samanlaisia ja erilaisia piirteitä ne sisältävät ja voiko niitä pitää perustana intertekstuaaliselle yhteydelle. Esityksessäni erittelen myös sitä, miten novelleissa kuvataan yhteiskuntaa ja onko niistä tulkittavissa yhteiskuntakriittistä sävyä.

Avainsanat: intertekstuaalisuus, epifania, yhteiskuntakriittisyys, postmodernismi

Tytti Koivisto
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Epäluonnollisten tapahtumien tuottama feministinen ironia Anu Kaajan novellissa "Leipomo"

(sisältöhuomautus: esitelmässä käsitellään aineistoa, jossa kuvataan seksuaalista väkivaltaa)

Esitelmäni perustuu tekeillä olevaan kandidaatintutkielmaani, jossa tutkin Anu Kaajan novellia "Leipomo" kokoelmassa *Muodonmuuttoilmoitus* (2015). Novelli kuvaa muuten todellisuutta muistuttavaa maailmaa, mutta novellissa leipuri Jeanin tekemät patongit täysin yllättäen alkavat liikkua ja toimia kuin oman tahtonsa mukaisesti. Patonkien liikkeellä on vain yksi tarkoitus: väkivaltaisesti raiskata novellin päähenkilö Sophie. Novellin tapahtumat ovat absurdiudessaan kiinnostavia ja kutsuvat tekemään tulkintoja. Tarkastelen novellin tapahtumia suhteessa epäluonnollisen kerronnan teorioihin kun pohdin, millaisia merkityksiä lentäviin ja väkivaltaisiin patonkeihin liittyy.

Tapahtumien absurdiuteen nähden novellin kerronta on silmiinpistävän neutraalia – patonkien toimintaa kuvaillaan kerronnassa kuin korkeintaan hieman epätavallista luonnonoikkua. Kerrontatyylin toteavuus ja kerronnan kohteen luonnon väkivaltaisuus muodostavat irvokkaan ristiriidan, joka vain korostaa patonkien toiminnan groteskiutta. Esitelmässä kerron tarkemmin, millaisin kerronnallisin keinoin raportoiva tyyli muodostuu ja pohdin, millaisia merkityksiä kerronnan ja tapahtumien ristiriitaan sisältyy.

Kiinnostavaa ristiriitaisuutta löytyy myös novellin kerronnan tason sisältä. Yksi raportoivan tyylin keinoista on se, ettei Sophien tunteita juuri käsitellä eikä kertoja suhtaudu Sophieen vähääkään huolestuneesti. Sen sijaan Jeanin tunteet kertoja päästää esiin ja kertoja onkin selkeästi myötätuntoinen Jeania kohtaan. Kertoja-analyysin avulla erittelen tarkemmin sitä, miten henkilöhahmojen tunteet ja kertojan asenteet näkyvät novellissa ja mietin, miten tämä yhdessä absurdiuden kanssa vaikuttaa novellin tulkintaan.

Kandidaatintutkielmassani olen toistaiseksi tulkinnut novellia ironisoivana ja kriittisenä kommentaarina nyky-yhteiskunnan raiskauskulttuurista ja siitä, miten seksuaalisesta väkivallasta puhutaan. Tavoitteenani on selvittää, miten kertoja-analyysi ja epäluonnollisten elementtien tarkastelu tukee tätä tulkintaa – ja ennen kaikkea, mitä uusia tulkinnallisia mahdollisuuksia analyysin perusteella syntyy.

Avainsanoja: Absurdius, epäluonnollinen kerronta, kertoja-analyysi, seksuaalinen väkivalta

Anni Kosonen
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Kokeellinen novelli

2000-luvun jälkeen suomalaisen kirjallisuuden kentällä on noussut esille useita muodoltaan ja sisällöiltään kokeilevia teoksia. Nykyinen kokeellinen kirjallisuus kulkee avantgarden jalanjäljissä (ks. esim. Katajamäki & Veivo 2007; Bray et. al 2012), mutta se on saanut myös joitakin tunnusmerkillisiä piirteitä, joita tutkimuskentällä on alettu selvittämään. Kokeellisuus on aina historia- ja kontekstisidonnaista; vanhaa kirjallista maisemaa rikotaan tietyillä kokeellisilla piirteillä, kunnes uudet piirteet taas valtavirtaistuvat. Kokeellisuus itsessään tarkoittaa vallitsevan paradigman vastustamista.

Käsittelen esitelmässäni kokeellista novellia, sen poeettisia ominaispiirteitä sekä määrittelyn vaikeuksia. Erittelen ja analysoin lähemmin Jaakko Yli-Juonikkaan ”Neljä ratsastajaa” -novellia. Esitän, kuinka poikkeamien tutkiminen suhteessa normeihin sekä lukijan odotuksiin toimii hyvänä analyysin välineenä. Nämä kirjalliset poikkeamat voivat olla hyvin monenlaisia, eivätkä ne rajaudu vain muodon tasolle.

Esitän myös, kuinka kapitalismikriittisyys nousee kokeellisen kirjallisuuden piirissä usein esille. Novellikokoelmat ovat muotonsakin puolesta usein tietyllä tasolla kapitalismikriittisiä ja valtavirtavastaisia, sillä ne ovat kirjallisuutta, joka ei nykyään juurikaan myy. Kustantamot julkaisevat novellikokoelmia nihkeästi ja valikoiden. Suuret kustantamot julkaisevat kokoelmia runojen ohella lähinnä ”kulttuurisena työnä”, jonka kassamagneettien myynnit mahdollistavat.

Suomalaisen kokeellisen novellin kentällä on tapahtunut viime vuosien aikana kohtuullisen paljon, vaikka lyhytproosa onkin yhä marginaalissa. Jaakko Yli-Juonikkaalta on ilmestynyt kaksi novellikokoelmaa, joista viimeisin *Yö on viisain* (2019) on ”novellikokoelman ja romaanin risteytys: kertomukset muodostavat alkusanat *Neljä ratsastajaa* -romaanisarjalle, joka käynnistyy kirjan viimeisestä tekstistä.” Muita kokeellisen lyhytproosan kirjoittajia ovat esimerkiksi Harry Salmenniemi, Hanna Hauru, Anu Kaaja, Eeva Turunen ja V.S Luoma-Aho.

Lähteet:

Katajamäki, Sakari & Harri Veivo 2007. *Kirjallisuuden avantgarde ja kokeellisuus*. Tampere: Gaudeamus.

Bray, Joe, Allison Gibbons, & Brian McHale 2012. *Routledge companion of experimental literature*. Abingdon: Routledge, Taylor & Francis Group.

Katariina Lilja

Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma, maisterivaihe

Sisyfos labyrintissa – Metafyysisen dekkarin piirteet Erik Axl Sundin *Victoria Bergmans svaghet* -trilogiassa

Dekkarikirjallisuus on yksi tunnetuimmista sekä tunnistetuimmista kirjallisuuden lajeista. Lajin katsotaan usein saaneen alkunsa yhdysvaltalaisen Edgar Allan Poen vuonna 1800-luvun puolivälissä julkaistuista mysteerikertomuksista. Noin sata vuotta myöhemmin maailmansotien välisenä aikana dekkari saavutti niin kutsutun kultakautensa, joka vakiinnutti lajin hyvin kaavamaiseen sekä klassiseen muotoonsa. Tätä muotoa vastustamaan syntyi myöhäismodernin ja postmodernin ristipaineessa dekkarin muoto, jota on myöhemmin alettu kutsumaan metafyysiseksi dekkariksi. Metafyysinen dekkari määritellään teokseksi, joka parodioi sekä horjuttaa perinteisen dekkarin konventioita sekä esittää allegorisesti oman esitystapansa. Metafyysisen dekkarin edustajiksi on määritelty tutkimuksessa esimerkiksi Alan Robbe-Grilletin, Jorge Luis Borgesin, Umberto Econ sekä Paul Austerin teoksia.

Oman esitelmäni tarkoitus on tarkastella sitä, millaisissa muodoissaan metafyysisen dekkarin piirteet ovat siirtyneet nykypäivän populääriä dekkarifiktiota edustavaan teokseen, eli Erik Axl Sundin *Victoria Bergmans svaghet* -trilogiaan. Sundin teossarja on hyvin yllätyksellinen nykypäivän dekkarikirjallisuuden edustaja, vaikka pseudonyymien takana olevien kirjailijoiden tuotantoa ei olekaan kirjallisuudentutkimuksessa aiemmin noteerattu. Katson, että trilogia toteuttaa hyvin monipuolisesti sekä eri tavalla varioiden metafyysiselle dekkarille ominaisia piirteitä ja siirtää kyseisen muodon postmodernin ajan kokeellisesta fiktiosta osaksi tämän päivän genrekirjallisuutta. Esitelmäni perustuu omaan pro gradu -tutkimukseeni, jonka on myös tarkoitus valmistua kevään aikana.

Oman esitelmäni teoriapohja nojaa Susan Elizabeth Sweeneyn sekä Patricia Merivalen (1999) määritelmään metafyysisestä dekkarista. Metafyysisen dekkarin tutkimuksen katsotaan myös kulkevan käsi kädessä postmodernistisen kirjallisuuden tutkimuksen kanssa, ja tämän tulee näkymään myös omassa teoreettisessa taustassani. Tarkoitukseni on myös tarkastella sitä, millä tavalla metafyysinen dekkari asettuu dekkarikirjallisuuden lajitutkimuksen, kuten Alastair Fowlerin esittämän lajiteorian piiriin.

avainsanat: metafyysinen dekkari, dekkarikirjallisuus, rikoskirjallisuus, lajitutkimus, postmodernismi, Erik Axl Sund

Alisa Manneri

Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Omaelämäkerrallisuuden metamodernismi – autofiktio ja shishōsetsu Hitomi Kaneharan romaanissa *Autofiction*

Viime vuosina suomalaisella kirjallisuuskentällä nuoret naiskirjailijat ovat nousseet esiin autofiktiivisillä tai omaelämäkerrallisilla romaaneilla. Autofiktioon liitetty kirjallinen keveys ja kaupallisuus tuntuvat määrittävän lajin mainetta. Esitelmässäni paneudun omaelämäkerrallisen fiktioon kahden kirjallisuuden lajin kautta. Esitelmäni perustuu työn alla olevaan kandidaatintutkielmaani, jossa analysoin Hitomi Kaneharan romaania *Autofiction* (Ōtofikushon 2006) autofiktion ja shishōsetsun näkökulmasta.

Autofiktiolle ei ole olemassa kovinkaan yksiselitteistä määritelmää, mutta arkikäytössä sanalla viitataan yleisellä tasolla omaelämäkerralliseen sisältöön. Lajista on kuitenkin tullut hyväksytty käsite kuvaamaan teoksia, jotka asettuvat omaelämäkerran ja romaanin välimaastoon (Gronemann 2019, 241). Japanilaisessa kirjallisuuskäsityksessä shishōsetsu on moderni, nimenomaan japanilainen kirjallisuuden laji ja muoto (Hijiya-Kirschner 2019, 1071–1072). Lajille ominaisena pidetään omaelämäkerrallista kertomusta, jossa tekijä kuvaa fiktion suojista elämäänsä (Suzuki 1996, 2).

Yritän hahmottaa fiktion ja omaelämäkerrallisuuden muodostama ristiriitaa hyödyntämällä Philippe Lejeunen hamottelemaa käsitettä omaelämäkerrallinen sopimus (autobiographical pact). Pyrin käsitteen pohjalta hahmottelemaan lukijalähtöisen omaelämäkerrallisen sopimuksen, jonka avulla valotan fiktion ja omaelämäkerrallisuuden välisen epäselvyyden tulkinnallisia ulottuvuuksia.

Varhaisena tai jopa ensimmäisenä shishōsetsun edustajana pidetään Tayama Katsun teosta *Futon* (1907). Kaneharan romaani palaa shishōsetsun juurille, ja Katsun tapaan hän asettaa hahmonsä parodian kohteeksi tekemällä päähenkilön mielenliikkeistä ja oikuista absurdin liioiteltuja, romaanin sisällön vakavuudesta huolimatta. Parodian elementtiä lisää myös kirjallisuuden ja kirjoittamisen sekä tekijän ja teoksen suhteen metafiktiivinen kommentointi.

Omaelämäkerrallisuus näyttäytyy metafiktiivisen kommentoinnin kautta keinona problematisoida lukijan tulkinta, ei kertoa kirjailijan omaan elämään perustuvaa kertomusta. Esitän, että omaelämäkerrallisuuteen liittyvät ironia ja metafiktiivisyys tekevät romaanista metamodernistisen teoksen, joka häilyy vilpittömyyden ja ironian välimaastossa. Lajitietoinen romaani pelaa sekä autofiktion, että shishōsetsun piirteillä korostaen metafiktiivisyyden keinoin kirjailijan ja lukijan suhteen merkitystä tulkinnan synnylle.

Avainsanat: lajitutkimus, omaelämäkerrallisuus, autofiktio, shishōsetsu, metafiktiivisyys

Lähteet:

Gronemann, Claudia. 2019. 2.6 Autofiction. Martina Wagner-Egelhaaf (ed.), *Handbook of Autobiography / Autofiction*. Berlin, Boston: De Gruyter, 241–246.

Hijiya-Kirschner, Irmela. 2019. Japan. *Handbook of Autobiography / Autofiction*. 1059–1084.

Suzuki, Sadami. 1998. Eroticism, Grotesquerie and Nonsense in Taisho Japan: Tanizaki's Response to Modern and Contemporary Culture. Adriana Boscaro and Anthony Hood Chambers (ed.), *A Tanizaki feast: the international symposium in Venice*. The Center for Japanese Studies, The University of Michigan. 41–53.

Suzuki, Tomi. 1996. *Narrating the Self : Fictions of Japanese Modernity*. Stanford: Stanford University Press.

Mikael Muurinen
Historian tutkinto-ohjelma

Miksi ja miten tutkia marginaalia? Esimerkkinä suomalainen pasifismi 1960-luvulla.

Esitelmän aiheena ovat yhden varsin perusteellisen ja siksi reilusti ylipitkäksi päässeän pro gradu -tutkielman aikana kohdatut kysymykset sekä niissä tehdyt ratkaisut. Tähän valitun tulokulman tavoitteena on korostetusti vertaisoppiminen sisältäen tiedon mutta myös korostetusti kokemusten jakamisen.

Esitän aluksi erittäin lyhyen tiivistelmän 1960-luvun aseistakieltäytymisestä: Mitä siitä oli kirjoitettu ennen itseäni, mitä kirjoitin eri tavalla kuin muut sekä minä tähden. Keskeisiä toimijoita kysymyksessä olivat mm. hallintopäätöksiä puolustusministeriön alaisuudessa tehnyt asevelvollisten tutkijatoimikunta, Jehovan todistajat sekä rauhanjärjestö Sadankomitea. Tutkielman pääasiallinen lähdeaineisto on em. toimikunnan arkisto (kokousten pöytäkirjat, päätösten asiakirjat).

Reflektoin tutkielman työstämisen aikana esiin nousseita teemoja kuten perustava lähdekritiikki, yleistettävyyden ja partikulaarisen välisen suhteen hahmottaminen, sovellettavan ”teorian” valinta, marginaalisten kysymysten kytkeminen isompiin yhteyksiinsä, sekä tarvittava julkeus väittää, että oma näkemys jostakin asiasta on perustellumpi kuin jotkut edeltävät näkemykset.

Heli Päivänsalo

Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Kasvikuvaukset suomalaisessa iskelmälyriikassa

Iskelmämusiikki on kevyttä viihde- ja populaarimusiikkia, jolle ominaista tanssittavuus parin kanssa. Tyypillinen iskelmä on tunteikasta musiikkia, jonka sanat kertovat rakkaudesta. Suomalainen iskelmä on toiminut vaikeinakin aikoina kansan yhteisenä kielenä, erilaisten tunteiden tulkkina. Iskelmien lyriikoissa kiteytyy niiden näyttämö tanssilavoilla: kesäilta, rakastavaiset ja ihmissuhteiden kiemurat. Ehkä juuri tähän näyttämöön liittyen suomalaisessa iskelmässä on myös paljon sanoituksia, jotka kiertyvät jonkin kasvin ympärille.

Tarkastelen esitelmässäni iskelmälyriikoita kasvimaailman näkökulmasta. Laululyriikoissa kasvit toimivat usein vertauskuvina ja peilinä ihmisen elämään. Kasvin avulla voi kuvata ihmissuhdetta, kertojan persoonaa tai elämäntilannetta. Toisinaan kasveja kuvataan lyriikoissa myös ihmisestä irrallaan. Keskitynkkin esitelmässäni tarkastelemaan, millaisia kasvikuvauksia suomalaisista suosituista iskelmistä löytyy. Toisaalta tutkin myös, millaisia merkityksiä kasvit saavat iskelmälyriikassa.

Esitelmäni teoriataustana on ekokriittinen kirjallisuudentutkimus. Ekokritiikki on lukijan merkitystä korostava suuntaus, koska sen tulkintakäsitykset perustuvat kontekstuaalisuuteen ja ideologisuuteen. Tämä mahdollistaa myös erilaisten tunteiden kytkemisen tekstin tulkintaan. Olen kiinnostunut myös ei-inhimillisen luonnon inhimillistämisen ongelmista.

Aineistonani on Suomen Luonto -yhdistyksen vuonna 2017 järjestämän äänestyksen ”Paras kasviaiheinen iskelmä” 25 parhaiten sijoittuneen kasviaiheisen iskelmän laululyriikat. Kasviaiheisten iskelmien parhaimmistoksi äänestettyjen kappaleiden joukossa on sanoituksia 1900-luvun alkuvuosilta 1980-luvulle.

Avainsanat: ekokritiikki, kasvikuvaus, lyriikka, iskelmälyriikka, Suomi

Veeti Raivio
Historian tutkinto-ohjelma

”Vaikka tiedän ettei rintamalla olla kuvailemassa” - sotakokemuksia Suomen sisällissodan punaisten kirjeissä 1918 (kandidaatintutkielma)

Kirjeet olivat vuonna 1918 sisällissodan erottamille ihmisille ensisijainen yhteydenpidon väline. Tästä huolimatta niiden käyttö historiantutkimuksessa on jäänyt vähäiseksi. Valkoisen osapuolen suorittaman keruun tuloksena Kansallisarkistossa on talletettuna tuhansia punakaartilaisten ja heidän omaistensa kirjeitä. Tämän aineiston kautta ryhdyin tutkimaan sisällissodan kokemushistoriaa. Tämä jakautui ja rajautui kolmeen teemaan eli lähtöön, taisteluun ja kuoleman kohtaamiseen. Selvitin lähdön aiheuttamia tunteita ja ajatuksia tulevasta, taistelun kokemuksia ja reaktioita sekä kuolemasta keskustelua. Punaisten kirjeissä jaettiin informaatiota, sekä käsiteltiin omia tunteita ja oikeutettiin ajatuksia.

Kirjoittajat paljastuivat hyvin moninaiseksi joukoksi. Kirjeiden ulkoasut ja kielioppi vaihtelivat suuresti. ”Punaisiksi” luokiteltujen kirjoittajien joukossa oli suuri hajonta mm. sodan oikeutuksen suhteen. Kirjeiden sijoittaminen tapahtumahistorialliseen kontekstiin auttaa ymmärtämään kirjoittamisen olosuhteita. Kirjeiden keruutavan takia aineisto ei muodosta selviä kirjeenvaihtokokonaisuuksia, vaan kirjeet ovat sirpaleita henkilöiden välisestä yhteydenpidosta, jossa heidän välinen suhteensa jää joskus tietämättömiin. Kuitenkin kirjeet antavat, suhteellisen kritiikin kanssa analysoituna, hyvin yksilöläheisen ja kokemuksellisen näkökulman paljon tutkittuun sisällissodan historiaan. Tuhannet kirjeet tarjoavat mahdollisuuksia myös muidenkin näkökulmien tutkimukseen, ja aion jatkaa niiden tutkimista myös pro gradu -tutkielmassa.

Avainsanat: sisällissota, 1918, kokemushistoria, sota-ajan kirjeet

Ville Räisänen
Filosofian tutkinto-ohjelma

Onko tietoisuutta kaikkialla?

Tulen esitelmässäni väittämään, että tietoisuus on hyvin laajalle levinnyttä maailmassa. Tietoisuus ei rajoitu pelkästään ihmisiin ja eläimiin, vaan sitä löytyy kaikista elävistä organismeista. On kuitenkin myös mahdollista, että tietoisuutta löytyy elävien asioiden lisäksi myös kaikkein perustavimmista todellisuuden osista.

Mielenfilosofiassa tietoisuuden käsite määritellään niin, että asialla katsotaan olevan kokemuksellinen tietoisuus (phenomenal consciousness) jos ja vain jos on jotakin minkäläistä (what is it like) on olla kyseinen asia (Nagel 1974). Usein uskotaan, että ihmisen tapauksessa aivot tuottavat tietoisuuden. Kukaan ei kuitenkaan osaa selittää miten tämä tapahtuu. Koska tietoisuudelle ei ole selitystä, tästä seuraa, että kukaan ei voi olla täysin varma siitä, mitkä asiat maailmassa ovat tietoisia ja mitkä eivät.

Panpsykismi on filosofinen näkemys, jonka mukaan tietoisuus on perustavanlaatuaista (fundamental) ja sitä löytyy kaikkialta. Tietoisia ovat ihmisten ja eläimien lisäksi kasvit ja todellisuuden perustavat osat, mitä ne sitten ovatkaan. (Goff ym. 2021.) Jos tietoisuuden levinneisyyttä rajataan niin, että sitä katsotaan löytyvän vain eläviltä organismeilta, kyseessä on tällöin näkemys nimeltä biopsykismi. Nykyisin pohdinta siitä, ovatko kasvit tietoisia on tullut kasvien neurobiologian käsitteellisen kehikon kautta relevantiksi. Tutkimuksissa on esimerkiksi selvinnyt, että monet kasvit aistivat omansa sekä vieressä olevan kasvin tuoksun. (Paco 2017.)

Esitelmäni johtopäätöksissä esitän, että panpsykismi on biopsykismiä yksinkertaisempi näkemys. Jos panpsykismi on totta, tällöin ei tarvitse löytää mielivaltaista kohtaa, jolloin kehittynein ei-tietoinen asia muuttuu tietoiseksi. Toisaalta biopsykismillä vaikuttaa olevan tukenaan jonkinlaista empiiristä tutkimusnäyttöä. Biopsykismin tapauksessa nousee kuitenkin uudeksi ongelmaksi kysymys siitä, miten elämä määritellään eli minkälaiset systeemit voidaan katsoa eläviksi systeemeiksi (Thompson 2022).

Lähteet:

Goff, Philip, William Seager & Sean Allen-Hermanson. (2021), "Panpsychism", The Stanford Encyclopedia of Philosophy, toim. Zalta, N. Edward
<https://plato.stanford.edu/archives/win2021/entries/panpsychism/>

Nagel, Thomas. (1974), "What Is It Like to Be a Bat?" Philosophical Review 83, 435-451.

Paco, Calvo. (2017), "What Is It Like to Be a Plant?" *Journal of Consciousness Studies*, 24 (9-10), 205-227.

Thompson, Evan. (2022), "Could All Life Be Sentient?" *Journal of Consciousness Studies* 29 (3-4), 229-265.

Avainsanat: tietoisuus, mielenfilosofia, panpsykismi, biopsykismi

Annika Särkänmäki
Historian tutkinto-ohjelma

бытовое православие - Eletty kansanusko ja ortodoksisuus Karjalassa 1000–1800

Esitelmäni pohjautuu Historian esitys ja asiantuntijuus -kurssin loppusesseeseen, joka käsittelee ortodoksisen uskon ja karjalaisen kansanuskon ja -perinteen suhdetta Karjalassa noin vuosina 1000–1800. Tarkastelen eletyn kansanuskon ja ortodoksisuuden piirteitä niiden sulautuessa yhteen osana arjen käytäntöjä ja politiikkaa. Esitelmä pääpaino on eletty moniuskoisuus ja uskonnollisten toimijoiden erot virallisessa opissa ja eletyssä uskossa.

Pohdin etenkin pakanallisten tapojen ja ortodoksisuuden yhdistymistä Karjalan maaseuduilla. Millaisia muutoksia kristinusko toi Karjalaan kulttuurillisesti ja poliittisesti? Miten karjalaiset suhtautuivat kristinuskoon? Mitä sen omaksuminen käytännössä tarkoitti? Miten karjalaiset käyttivät uusia ja vanhoja uskonnollisia toimijoita elämän merkitysten, selitysten ja tulkintojen luomisessa?

Kansanuskon piirteet ja tarinat muuttuivat ajan kanssa yhteneväisimmiksi kristinuskon kanssa, mutta kansanperinteiden pakanalliset juuret toimivat pohjana uusien uskonnollisten toimijoiden palvelun ja kunnioituksen alla.

Esitelmäni aluerajauksena on karkeasti se Karjalan alue, joka alkaa Laatokan ja Äänisen välistä, ja yletty pohjoisessa Kantalahden rannikoille. Tämä alue ei käsitä esimerkiksi sitä aluetta, joka kuuluu Suomelle tänä päivänä. Käsitelen esitelmässäni sen suomensukuisen kansan elettyä uskoa, joka on asuttanut Karjalan aluetta ja kohdannut ortodoksisen kirkon.

Avainsanat: kansanusko, eletty usko, ortodoksisuus, Karjala

Pauliina Tulenheimo
Philosophy

Mechanisms for change through narrative fiction

The presence of stories in our environment has been noted in both societal and academic discourse of late and the concept of “narrative” has become a part of everyday language. The conversation around the impact of narrative fiction is often negative: video games are bad for children and there are demands for books about “wrong” subjects to be taken out of reach of young minds. In my presentation, based on my bachelor’s thesis, I focus on narrative fiction and suggest that it is actually a resource through which society can evolve into being more understanding and open.

The subject is examined through a multidisciplinary lens utilizing philosophy, sociology and literary theory. In the presentation, I look at the way narrative fiction functions as a vessel for values and new ideas and how it influences general discourse and attitudes. I argue that narrative fiction can have an effect on the views of individuals and thus on culture on a larger scale as per Berger and Luckmann’s theory of the social construction of reality. The meeting point of truth and fiction is also pondered through Marxism. Especially in its original form, it takes a cynical stand on the potential of social change through popularized mass culture but in its newer incarnations, the interpretation of art and fiction is more layered due to the concept of articulation.

In addition to the topics mentioned above, I specifically want to find tools for authors of fiction. Hanna Meretoja’s writings on ethical storytelling are central to this by way of non-subsumptive storytelling, sense of the possible and perspective awareness. Ethical storytelling doesn’t reduce its subjects to how they are seen at the moment or how it is easy to see them but strives to portray a more comprehensive image of them. Finally, I illustrate the subject via a look into queer representation in film and television and its connection to the attitudes of the general public towards the community. I argue that, according to the model of social constructionism, correlation between positive fictional queer representation and changing societal attitudes is relevant, based on the dialectical processes on externalizing and internalizing reality.

Tuuli Ypyä
Kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma

Postmodernismin jälkeisyyden piirteet Hanya Yanagiharan teoksessa *Pieni elämä*

Tarkastelen postmodernismin jälkeiseen aikaan ja uusvilpittömyyden eetokseen yhdistettäviä piirteitä Hanya Yanagiharan teoksessa *Pieni elämä* (alkuperäisteos *A Little Life*, 2015; suomennos 2017). *Pieni elämä* oli ilmestyttyään myyntimenestys ja kuuluu Suomessakin Tammen Keltaiseen kirjastoon.

Romaani käsittelee ihmisten välistä yhteyttä ja erillisyyttä sekä ihmisyyden rajoja ruumiillisuuden ja ajattelun rajojen kautta. Teos kuvaa maailmaa systeeminä, jossa ihmiset voivat vaikuttaa toistensa elämäntapaan, mutta samalla kyseenalaistaa, kuinka paljon. Pienen elämän voi nähdä traumakertomuksena, joka pureutuu huomionarvoisen rehellisellä ja syvälle menevällä tavalla myös rumina pidettyihin tunteisiin ja saa lukijan pohtimaan moraalisten asetelmien oikeudenmukaisuutta affektiivisen kerronnan ja teoksen käsittelemien aiheiden avulla. Romaani ei asetu edustamaan selkeästi onnistumis- eikä epäonnistumiskertomusta, vaan häilyy monisyisesti niiden välillä päättämättä pysyvää paikkaa. *Pieni elämä* kertoo pienten ihmisten näkökulmasta, millaista maailmassa on elää ja miten kaikista vähäisinkin elämä on sen haltijalle kuitenkin kaikki.

Esittelen, millä tavoilla *Pienessä elämässä* on nähtävillä postmodernismin kritiikki, heilurimainen päättämättömyys modernin, uhmakkaan optimismin ja postmodernin ironian välillä sekä tarinan konstruktioaluonteen tiedostaminen hylkäämättä kuitenkaan tarinan voimaa. Nämä piirteet on yhdistetty uusvilpittömyyteen ja postmodernismin jälkeisyyteen. Esittelen tekstianalyttisten esimerkkien avulla, kuinka *Pieni elämä* kommentoi modernismissa ja postmodernismissa kirjallisuuden keskiöön nousseita epistemologian ja ontologian kysymyksiä sekä subjektiivisuutta ja objektiivisuutta etualaistamalla moraalikysymykset ihmisenä olemista määrittävinä kysymyksinä. Huomionarvoiseksi nousee myös ääneen pääsy ja tarinankerronnan valta.

Teoreettisena taustana käytän teosta *Kertomus postmodernismin jälkeen* (Samuli Björninen & muut, 2021), Adam Kellyn artikkeleita uusvilpittömyydestä ja postmodernismin jälkeisyydestä (2010, 2016) sekä Timotheus Vermeulenin ja Robin van den Akkerin teorioita metamodernismista ja siihen liittyvästä heiluriliiketeoriasta (2010).

Avainsanat: postmodernismin jälkeisyys, metamodernismi, uusvilpittömyys, Vermeulen & van den Akker, heiluriliiketeoria